

Toplumsal Cinsiyet Eşitsizliği Bağlamında “Period. End of Sentence” Belgeseli

Giriş

Bir eşitsizlik göstergesi olan yoksulluk gıda, eğitim, barınma eksikliği gibi farklı açılardan incelenegelmiştir. Ancak aynı zamanda regl ve kadın yoksulluğunun da toplumsal cinsiyet eşitsizliği kapsamında incelemek gerekmektedir. Toplumsal cinsiyet rollerinin sonucu olarak kadınların bakım emeğinden ve ev işlerinden sorumlu tutulmaları, kadınların eğitim ve iş yaşamında eşitsizliklerle karşılaşmalarına neden olduğu için aynı zamanda yoksullaşmalarına da yol açmaktadır. Batılı ve geleneksel birçok toplumda menstrüel döngü, kadınlar ve kız çocukları için doğal bir deneyim olmasına rağmen sosyal bir tabu ve utanç ile ilişkilendirilmektedir. Regl olan kadınların ihtiyacı duydukları hijyenik ürünlere ulaşamamaları regl yoksulluğudur. Menstrüasyon ürünlerinin %18 KDV ile lüks tüketim ürünleri ile aynı oranda vergilendirilmesi kadınları alternatif olarak kumaş parçaları ve gazete gibi hijyenik olmayan ürünlerin kullanımına mecbur bıraktığı için kadın sağlığını tehdit etmektedir.

Regl tabusu ve yoksulluğunun gerçek hayattan kesitler sunan ve farklı yaşam biçimlerinin varlığı gösteren belgesel sinemaya yansması bir insan hakkı olarak regl ve kadın yoksulluğu mücadelesini görünür kılmaktadır. Bu yazıda, Hindistan’ın kırsal bir bölgesi olan Harpur’da kadınların tabular, ülkedeki regl ve kadın yoksulluğu ile mücadele etmek için giriştikleri *Ped Projesi (The Pad Project)* sürecini anlatan *The Period. End of Sentence* belgeseli incelenecek, belgesel bağlamında regl ve kadın yoksulluğunu toplumsal cinsiyet eşitsizliği çerçevesinden değerlendirecektir. Belgeselde regl tabusu ve yoksullukla mücadele eden kadınların temsili göstergebilimsel analiz yöntemi ile irdelenmiştir.

Toplumsal Cinsiyet Eşitsizliği ve Kadın Yoksulluğu

Yoksulluk kavramı, toplumsal cinsiyet eşitsizliğiyle doğrudan ilişkilidir. Dolayısıyla da toplumsal cinsiyet eşitsizliğine çözüm bulunmadığı müddetçe yoksullukla etkili şekilde mücadele etmek mümkün değildir (Lister, 2004:53). Kadın yoksulluğu, toplumsal cinsiyet rollerinin ve ataerkil sistemin neden olduğu eşitsizliklerin sonucu olarak oluşmaktadır. Toplumsal cinsiyet rollerinin bir gereği olarak kadınların yaptıkları ev ve bakım işleri, günlük yaşamda büyük bir zaman almakta, kadınların bireysel yetilerini geliştirmelerine ve ücretli bir iş edinip sosyal güvenlik sisteminden yararlanmalarına engel olmaktadır (Yaman-Öztürk, 2010:58-63).

Toplumsal cinsiyet rolleri, aynı zamanda kadınların eğitime katılım ve devamında önemli bir engel oluşturmaktadır. Ataerkil sistemin kadınlara dayattığı bir rol olarak kız çocukları okula gönderilmemekte, eğitimleri yarıda kesilmekte kadının görevi evin ve aile üyelerinin bakımını üstlenmek olarak sınırlandırılmaktadır. Buna karşılık erkeğin görevi ise para kazanıp evin ve aile üyelerinin geçimini sağlamaktır (Tire, 2017:106). Goldberg ve Kremen’e göre yoksulluğun kadınlaşmasına etki eden dört temel faktör bulunmaktadır. İlki

özellikle de beyaz olmayan ve alt sınıf kadınların ayrımcılığa maruz kaldığı iş gücü, ikincisi yarı-zamanlı istihdam ve çalışan kadın ücretlerinin erkek çalışanlara göre oranı, üçüncüsü kadınlara yasal yolla eşit ödeme hakkı getiren, kadınların ekonomik eşitsizliklerini geliştirmeye yönelik politikalar ve kadınlara yönelik sosyal refah yardımları, dördüncüsü ise boşanma, evlenme ve bekâr annelik ile ilgili demografik faktörlerdir (1990:6-7). Sanayileşmenin ve erkeklerin çalıştığı resmi sektör işlerinin yok oluşu, erkek göçü gibi nedenler kadınları içki satıcılığı, işportacılık, piyango bileti satıcılığı, kuaförlük, terzilik, temizlikçilik, bulaşıkçılık, çobanlık, bebek bakıcılığı, fahişelik gibi daha düşük ücretli, sağlıksız ve güvencesiz işlere yönettirmektedir (Açıkgöz, 2010: 55). Örneğin Hindistan yoksul kadınlar için adeta işsizlik, ruhsal bunalım ve şiddet ve suç ülkesi hâline gelmiş durumdadır. Bunun temel nedeni küresel sermayenin etkisiyle yerli tarım ve ziraat alanlarının azalması ve istihdamın giderek düşmesidir (Shiva, 2004:155).

Regl Tabusu ve Regl Yoksulluğu

Kadınların hayatlarının dörtte birini kaplayan regl kanamaları, kadınların yoksulundan zenginine ve cahilinden bilgesine kadar bir tabu olarak kalmaya devam etmektedir. Tarihte de regl kanı bir tabu olduğu için kadınların denize girmeleri, avlanmaları, seçmeleri veya seçilmeleri, topluluk önünde konuşmaları, politik ya da dini sorumluluklar yüklenmeleri uzun süre yasaklanmıştır. Bugün kadınlar zehirli parfüm ve diyoksin maddesi içeren tampon ve pedler kullanmaya devam etmektedir (Thiébaud, 2018:15-16). Modern öncesi ve modern dönemde kadın bedeni kendi sınırlarını belirleyemeyen, kabına sığmayan, yumuşak, geçirgen, sızıntı ve akıntı yapan ve dış dünya ile arasına sınırlar çizemeyen bir beden olarak tanımlanmış, kadın bedeni pis, kirlili ve bulaşıcı bulunmuştur (Çabuklu, 2004:154-155). Hem Batı toplumlarında hem de geleneksel toplumlarda kadınlar regl olduklarında kokunun, lekenin ya da sızıntının fark edilmesinden duydukları utançla bu durumu gizlemektedirler. Regl tabusu, kadınların sosyal ve cinsel aktivitelerinin yanı sıra eğitim ve iş faaliyetlerine katılım göstermelerini de etkilemektedir (Hall, 2021:1-2). Regl yoksulluğu, kadınların regl olduklarında ihtiyaç duydukları hijyenik ürünlere ulaşamamaları anlamına gelmektedir. Türkiye’de menstrüasyon ürünlerinin %18 KDV ile satılması bu ürünlere ulaşmanın zorluğunu gözler önüne sermektedir (İleri, 2021:2-3).

Elise Thiébaud *Bu Benim Kanım* isimli kitabında Afrika’nın bazı ülkelerinde milyonlarca kız çocuğunun ped ya da tampona erişemedikleri için regl olduklarında okula gidemediklerinden bahsetmektedir. Bu kadınların regl kanını emmesi için kuru yaprak, kuru atık, tezek, hayvan derisi, çaput veya tuvalet kâğıdı kullandıkları için enfeksiyona maruz kaldıkları bilinmektedir. Aynı kitapta yer alan ve 2016 yılında Libération gazetesinde yayımlanan bir makalede Suriye’de ateş altındaki kadınların mantar, karın ağrısı, vajinal ve üriner enfeksiyonlara sebep olabilecek eski kıyafetleri ped olarak kullanmak zorunda kaldıkları belirtilmektedir.

Nepal’in bazı bölgelerinde de kadınlar, 2005 yılına kadar Chaupadi geleneğinden kaynaklı olarak menstrüel döngüleri boyunca küçük bir kulübe

içinde kapalı kalmak zorunda kalmışlardır. Thiébaud *aynı zamanda Fransa'da* eczanelerin hemen yanında bulunan otomatlardan prezervatif temin edebilmenin mümkün olduğunu fakat umumi tuvaletler, tren veya havaalanlarında hijyenik ped veya tamponların temin edilemediğini vurgulamaktadır (2018:110-113).

Hindistan dahil gelişmekte olan ülkelerin çoğunda menstrüel döngü ve üreme sağlığı ile ilgili doğru bilgi ve eğitim imkânları çok kısıtlıdır. Birçok genç kadın regl fizyolojisi hakkında bilgisiz olduğundan bu döngünün ilk deneyimi korku ve utanç ile yaşamaktadır. Ergenliğe girmiş kız çocuklarında regl tabusunu yıkmamanın günah işleme ile ilgili olduğuna dair bir korku bulunmaktadır. Bunun sonucunda da genç kadınlar daha çok kendi akranlarına ya da kitle iletişim araçlarına güven duymaktadırlar (Garg vd., 2012:768). Ulusal Aile Sağlığı Araştırması'nın (NFHS) 2015-2016 yıllarındaki verilerine göre, Hindistan'da regl döneminde hijyenik ürünler kullanan kadınların sayısı kentsel yerlerde %78, kırsal alanlarda %48 ve ülke genelindeyse %58 oranındadır. Regl dönemlerinde bazı kadınların ped ürünlerine erişimleri varken, bazı kadınlar da aşırı derecede pahalı olan fiyatlar, regl tabusu ve hijyen bilgisi eksikliği nedeniyle bu dönemde kirli paçavra kullanmak zorunda kalmaktadır. Hindistan'da menstrüel döngü için gerekli olan hijyenik ürünler hükümet tarafından 'lüks' kategorisinde yer aldığı için birçok ülkedeki gibi vergiye tabii tutulmaktadır (Belek, 2017).

Belgesel Analizi ve Yorumlar

Analizi yapılan belgeselin künyesi, olay örgüsü ile konusunu içeren düz anlam katı ve gösterge, gösteren ve gösterilenden oluşan yan anlam katı tablolar hâlinde sunulmuş ve yorumlanmıştır.

Düz Anlam

Tablo 1. Period. End of Sentence İsimli Belgeselin Künyesi

Belgeselin Adı	Period. End of Sentence
Yayımlandığı Platform	Youtube Netflix hesabı
Açıklama/Tanım	Menstrüasyon damgasının devam ettiği kırsal Hindistan'da, kadınlar yeni bir makinede düşük maliyetli hijyenik pedler üretiliyor ve finansal bağımsızlığa doğru ilerliyor. Yönetmen Rayka Zehtabchi ve yapımcı Melissa Berton'un bu filmi En İyi Kısa Belgesel dalında Oscar kazandı.
URL	https://www.youtube.com/watch?v=Lrm2pD0qofM
Süre	25 dakika 30 saniye
Yüklenme Tarihi	17 Nisan 2020
Görüntülenme Sayısı	918.904 (20.06.2021 tarihi itibarıyla)
Beğeni Sayısı	35 Bin(20.06.2021 tarihi itibarıyla)
Beğenilmeme Sayısı	318 (20.06.2021 tarihi itibarıyla)
Yorum Sayısı	1.762 (20.06.2021 tarihi itibarıyla)

Belgesel film, Hindistan'ın kırsal bir kesiminde bulunan Harpur'da kadınların hayatlarını kuşatan geleneklerle, stigmalarla ve regl tabusuyla mücadele etmek için *Ped Projesi* kapsamında kendi hijyenik pedlerini yapmasını ve kazanç elde

edip tabularla mücadele etmelerini konu edinmektedir. İlk sahne, kız çocuklarının adetle ilgili sorulan bir soru karşısında gülüşmeleriyle başlamaktadır. Ardından röportaj yapılan Hintli kadınların regl sürecini konuşmaktan utandıklarını, adetın vücuttan atılan kirli kan olduğunu belirtmektedirler. Sonraki sahnede “adetin ne olduğunu kimler biliyor?” soruna dört genç erkeğin “gelenek, nesilden nesle geçen şey, bir hastalık” şeklinde cevaplar verdikleri ve regl süreciyle ilgili hiç bilgileri olmadığını görülmektedir. İlerleyen sahnelerde adet olmaya başladıktan sonra çamaşır değiştirmesi gerektiği için ve bunu erkeklerin içerisinde yapmanın yarattığı sorun nedeniyle okula gitmesi zorlaşan ve daha sonra da okulu bırakmak zorunda kalan genç bir kadın gösterilmektedir. Benzer şekilde gösterilen diğer genç kadınlar da adet dönemlerinde hiçbir tapınağa gitmediklerini ve bu dönemde kabul olmayacağı için dua etmediklerini belirtmektedirler. Başka bir sahnede kadınların özellikle de evlendikten sonra özgür olmadıkları, çalışmaya ve kendi ayakları üzerinde durmaya teşvik edilmedikleri belirtilmektedir. Röportaj yapılan başka kadınlar da adet döneminde kadınların ne çamaşır bulursa giydiklerini, bu durumun sağlık açısından zararlı ve tehlikeli olduğunu anlatmaktadır. Ayrıca bir erkek üretici regl konusunu aileyle ve arkadaşlarla konuşmanın çok mümkün olmadığını ve Hindistan’da reglin tabu olduğunu dile getirmektedir. Bu üretici ilerleyen sahnelerde ülkede ilk kez düşük maliyetli kadın pedi makinasını icat ettiğini ve misyonlarının Hindistan’da %10’dan az olan ped kullanımını %100’e çıkarmak olduklarını belirtmektedir. Devam eden sahnede genç kızların pedin ne olduğunu bilmedikleri, televizyon ve marketlerde görseller de almaya güçlerinin yetmedikleri gösterilmektedir. Belgeselin sonuna doğru kadınlar, “Ped Projesi” kapsamında hijyenik ped makinasıyla üretim yapmayı öğrenmektedirler. Bu sahnelerde kadınların bu ürettikleri pedlere marka adı olarak “fly (uçmak)” adını verdikleri ve pedleri ambalajlayarak satışa sunulmaya hazır bir hâlde getirdikleri görülmektedir. Aynı zamanda röportaj yapılan kadınlar markanın Hindistan’ın kadınlarına kanatlarını açıp uçmalarını simgelediğini söylemektedirler. Ürettikleri pedlerin marketlere ve eczanelere tanıtımını ve satışını yapmak için yola koyulan ve Hindistan halkına bu pedlerin özellikleriyle birlikte kullanımını da anlatan kadınlar, yaptıkları satışlardan kazanç elde etmektedirler. Bu sahnelerde turuncu bir şalla başını ve vücudunu kapatmış bir kadın, para kazanmaya başladığından beri kocasının gözünde saygınlık kazandığını ve kendisini iyi hissettiğini söylemektedir. Benzer şekilde başka bir kadın da çalışıp para kazandığı için erkek kardeşine hediye olarak kıyafet alabildiğini belirtmektedir. Bir diğer kadın ise kadınların her toplumun temeli olduğunu, kadınların aslında çok güçlü olduklarını fakat ne kadar güçlü olduklarını ve neler yapabileceklerini bilmediklerini söylemektedir. Belgesel film, siyah bir arka fonda Sneha isimli polis teşkilatında çalışmak isteyen bir genç kadın işe başladıktan sonra kazanacağı parayla ailesinin ve kendisinin hayallerini gerçekleştirmek istediği söylemektedir. Shena’nın ped makinasından kazandığı parayı Delhi Polis Teşkilatı eğitimine harcadığı da belirtilmektedir. Belgesel, bu sahneden sonra ped projesinin ayrıntılı bilgisinin bulunabileceği web sitesi adresinin yer aldığı bilgilendirme yazıları ile sona ermektedir.

Tablo 2’deki analiz göre, belgeselde röportaj yapılan kız çocukları, kadınların ve erkeklerin söylemlerinden yola çıkarak Hindistan toplumunun bugün hâlâ geleneklerin, stigma ve tabuların etkisi altında olduğunu göstermektedir. Bu tabu nedeniyle fizyolojik bir durum olmasına rağmen toplumda kadınlar ve erkekler arasında regl olma kavramı yüzyıllarca gizlenmiş, utanılacak bir durum olduğu düşünülmüş ve aile ya da arkadaşlarla konuşulması engellenmiştir. Regl olunan dönemde bireyler pis ve kirliliği olarak nitelendirildiği için ibadet yerlerine gidememekte ve dua edememektedir. Toplumda birçok birey menstrüel döngüsünün varlığından ve ne anlama geldiğinden habersiz bir şekilde yaşamaktadır. Bununla birlikte toplumda yoksulluk, hayat pahalılığı ve tabulardan dolayı hijyenik pedler çoğu kadın için ulaşılamazdır. Regl yoksulluğu nedeniyle hijyenik ped almaya imkânı olmayan bireyler, çeşitli paçavralar veya bez parçaları kullanmaktadır.

Yan Anlam

Tablo 2. Regl Tabusu ve Yoksulluğunun Varlığına Dair Göstergelimsel Analiz

Gösterge	Gösteren	Gösterilen
Kız çocukları ve kadınlar	Birbirlerine bakıp gülüşen, utanan ve bilgisiz	Reglin vücuttan atılan kirliliği olduğunu düşünen, bu konuyu konuşmaya utanan ve tabu olarak gören bir toplumda yaşayan kız çocukları ve kadınların varlığı
Genç erkekler	Regl ile ilgili sorulara cevap veren dört kişilik bir grup	Regl döngüsünün bir çeşit hastalık olduğunu düşünen, menstrüel döngü hakkında bilgisi olmayan, bunu nesilden nesle geçen bir gelenek olarak tanımlayan bilgisiz erkeklerin varlığı
Hintli genç bir kadın	Üzerinde pembe turuncu renkli kıyafetleri olan ve regl yoksulluğu ve tabular nedeniyle yaşadığı zorlukları anlatan	Regl olduğunda erkeklerin içerisinde çamaşır değiştirmekten çekindiği için okula gitmesi zorlaşan ve daha sonra da okulu bırakmak zorunda kalan genç kadınların varlığı
Farklı sahnelerde ki genç kadınlar	Regl dönemlerinde tapınağa gitmediklerini ve dua edemediklerini belirten, regl yoksulluğu nedeniyle mağdur olan	Regl dönemlerinde kendilerini kirliliği (cenabet) olarak değerlendiren, bu nedenle tapınaklara girip dua etmesini engellenen, stigma ve tabuların mağduru, bu dönemde ped almaya güçleri yetmediği için ne çamaşır bulursa giyen ve sağlıkları tehlikede olan kadınların varlığı

Tablo 3’teki analize göre, röportaj yapılan kadınlar, bugüne kadar hiç çalışma imkânları olmadığını, çalıştıklarında ise özellikle kocaları tarafından yargılamalara maruz kalabileceklerini belirtmektedirler. Bir sahnede gösterilen sınıfta ise 3-4 kız öğrenci varken, sınıfın neredeyse tamamının erkek öğrencilerle dolu olduğu görülmektedir. Bu da Hindistan’da eğitim imkânının kadınlara sunulmadığını, kadınların ev hayatına ve görücü usulü ile evliliklere mahkûm edildiğini göstermektedir. Bu kadınlar okula gidip eğitim alamadıklarında ise çalışma fırsatı yakalayamamakta ve kendilerine ait kazançları olmadığı için zamanla yoksullaşmaktadır. Son sahnede Siena isimli genç kadının Delhi Polis

Teşkilatı eğitimini tamamladıktan sonra çalışmaya başladığında çok paralar kazanmak ve hayallerini gerçekleştirmek istediği yansıtılmıştır. Buradan da anlaşılacağı üzere kadınlar yoksullukla mücadele etmek, kendi kazançlarını elde edip ekonomik olarak özgürlüklerini ellerine almak için çalışmak istemektedirler.

Tablo 3. Kadın Yoksulluğunun Varlığına Dair Göstergebilimsel Analiz

Gösterge	Gösteren	Gösterilen
Kadın karakterler	Hiç çalışma imkânı bulamayan ve ataerkil sistemden kaynaklanan zorlukları anlatan	Yoksulluk nedeniyle daha önce hiç çalışmamış, çalıştığında da kocasının ve ailesinin kendisini yargılayacağından endişe eden kadınların varlığı
Mekân	Kız öğrencilerin azınlıkta olduğu bir sınıf ortamı	Çalışabilmek için gerekli olan eğitim imkânına kız çocuklarının daha az ulaşabilmesinin, genelde erkek çocukların okullara gönderilmesinin temsili
Yerde hamur açan beş kişilik kadın grubu	Ped makinası projesinde çalışmak istediğini belirten kadınlar	Toplumdaki kadın yoksulluğuna karşı çalışmak isteyen ve kendi kazançlarını elde etmek isteyen kadınların varlığı
Sneha isimli kadın	Delhi Polis Teşkilatı'nda çalışmak isteyen ve hayalleri için çabalayan	Ekonomik özgürlüğünü eline almak isteyen, hayalleri için çabalayan kadınların varlığı
Gözlüklü ve beyaz gömleklilik erkek	Kadınlara ped makinasında üretim yapmayı öğreten, yol gösterici erkek temsili	Gözlük ve beyaz gömlek imgesiyle erkeğin bilimi temsil etmesi, kadın alanına ait konularda bile yol gösterici ve öğreticilerin erkek olması

Tablo 4. Regl Tabusu ve Yoksulluğa Karşı Mücadelelerin Göstergebilimsel Analizi

Gösterge	Gösteren	Gösterilen
Kadın karakterler	Fabrikada ped üretimi sürecine dahil olan ve çalışan kadınlar	Üretmeye ve çalışmaya başlayan mücadeleciler kadınların sayısının artması
Üretici ve satıcı kadın grubu	Kadınlar için kurdukları makinelerle ped üreten ve kazanç elde eden kadınlar	İmkân sunulduğunda kadınların da istihdama dahil olabileceğinin, kendi kazançlarını elde edebileceklerinin gösterilmesi
Nesne	"Fly" isimli hijyenik ped ambalajları	Uçmak, havalanmak anlamına gelen ve kadınların daha özgür hareket edebilmesi için üretilen hijyenik pedlerin çoğalması
Çalışan ve para kazanan kadın karakterler	Gelir elde etmeye başladığında yaşanan değişim	İstihdama dahil olduktan sonra gelir elde etmeye başlayan özgüvenli kadın sayısında artış yaşanması
Siyahi kadın karakter	Feminist olduğunu belirten ve motivasyon veren açıklamalarda bulunma	Kadınların güçlü olduklarının ve istediklerinde her şeyi başarabileceklerinin vurgulanması

Ancak Hindistan'daki bu kadınlar yoksullukla mücadele etmek, kendi kazançlarını elde edip ekonomik olarak özgürlüklerini ellerine almak ve tabularla mücadele etmek amacıyla "Ped Projesi (The Pad Project)"

kapsamında Fly (uçmak) isimli ped üreterek istihdama dahil olmuşlar, ürettikleri pedleri tanıtmak ve anlatmak için çabalamışlar ve böylece ekonomik güç ve özgürlüklerini elde etmiş, kendileri ve aileleri için bir kazanç kapısı yaratmışlardır. Bunun sonucunda da kadınlar, toplumlarındaki erkeklerin saygısını kazanmış, eğitimlerini finanse etmeye başlamış ve ailelerinin ihtiyaçlarını kendileri karşılayabilmişlerdir. Kadınların ürettikleri pedlere verdikleri isim ve tüm çabaları ülkede menstrüasyon döngüsüyle ilgili olan stigmaları tamamen ortadan kaldırmak için bir umut olmuştur.

Günümüzde, regl yoksulluğu ile mücadele etmek için birçok ülke somut adımlar atsa da menstrüel döngü için gereken hijyenik ürünlere yoksulluk ve vergilerin yüksekliği nedeniyle erişemeyen birçok kadın bulunmaktadır. Toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin ve ataerkil sistemin temelini oluşturduğunu, yoksulluğun toplum tarafından kadınlara yüklenen nitelik ve sorumlulukların varlığını sürdürmesiyle katlanarak büyüdüğünü söylemek mümkündür. Bu konunun sinemaya, belgesel filmlere, reklamlara taşınması ve kısaca medya sayesinde toplumların bilgilendirilmesi, mücadelelerin ve farkındalık yaratmanın önünü açmaktadır. Gerçek hayattan kesitler sunan belgesellerin varlığı, kitle iletişim araçlarının herhangi bir bilgiyi kitlelere benimsetme ve yayma gücü konusunda etkisini göstermektedir.

Kaynakça

- Açıkgöz, R. (2010). Kadın Yoksulluğu Üzerine Bir İnceleme. *Yardım ve Dayanışma Dergisi*, 1(2):45-60.
- Belek, E.Ö. (03.08.2017). Hindistanlı Kadınların 'Lüks' Sorunu: Ped, Ekmek ve Gül. Erişim adresi: <https://ekmekvegul.net/sinirlarin-otesi/hindistanli-kadinlar-inluks-sorunu-ped>. Erişim tarihi:1.07.2022.
- Çabuklu, Y. (2004). *Toplumsalın Sınıırında Beden*. İstanbul: Kanat Kitap-Pusula Yay.
- Garg, R., Goyal, S., & Gupta, S. (2012). India Moves Towards Menstrual Hygiene: Subsidized Sanitary Napkins for Rural Adolescent Girls-Issues and Challenges. *Maternal and Child Health Journal*, 16(4):767-774.
- Goldberg, G.S. & Kremen, E. (1990). The Feminization of Poverty: Discovered in America. İçinde, G.S. Golberg & E. Kremen (Eds.), *The Feminization of Poverty: Only in America?* New York: Greenwood Press:6-7.
- Hall, N.L. (2021). From "Period Poverty" To "Period Parity" To Meet Menstrual Health Needs. *Med*, 2:456-504.
- İleri, G. (2021). Regl Yoksulluğu. *Delta Noktası*, Erişim adresi: <https://deltanoktası.org/2021/01/15/regl-yoksullugu>. Erişim tarihi: 1.07.2021.
- Lister, R. (2004). *Poverty*, Cambridge: Polity Press.
- Yeğinsu, C. (23.09.2018). Menstrüel Yoksulluk: İskoçya'dan Ücretsiz Menstrüel Ürün Politikası (Çev: B. Koç). SES, Eşitlik Adalet Kadın Platformu. Erişim adresi: <http://esitlikadaletkadin.org/menstruel-yoksulluk-iskocyaadan-ucretsiz-menstruel-urun-politikasi/>. Erişim tarihi: 1.07.2022.

- Shiva, V. (2004). Küreselleşmenin Şiddeti: Hindistan Direniyor. İçinde, *Küresel Başkaldırı*. (Çev. A. Ekim-Savran). İstanbul: Aykırı Yayıncılık:153-156.
- Thiébaud É. (2018). *Bu Benim Kanım* (çev. S. Aykuş). İstanbul: Ayrıntı Yay.
- Tire, O. (2017). Toplumsal Cinsiyet Rollerini Açısından Türkiye’de Kadın Yoksulluğu. *Mavi Atlas*, 5(1):97-112.
- Yaman-Öztürk, M. (2010). Ücretli İş ve Ücretsiz Bakım Hizmeti Ekseninde Kadın Emegi: 1980’lerden 2000’lere. İçinde, Dedeoğlu S. & Yaman-Öztürk M. (Der.), *Kapitalizm Ataerkillik ve Kadın Emegi, Türkiye Örneği*. İstanbul: Sosyal Araştırmalar Vakfı Yayınları:58-63.

Arş.Gör. Elzem Seren Dinç-Kırlı
İstanbul Bilgi Üniversitesi
Spor Bilimleri Teknolojisi ve Yüksekokulu
İstanbul-Türkiye,
E-posta: dincelzem@gmail.com
ORCID No : 0000-0003-3448-7710